

II

(Meddelelser)

MEDDELELSER FRA DEN EUROPÆISKE UNIONS INSTITUTIONER, ORGANER,
KONTORER OG AGENTURER

EUROPA-KOMMISSIONEN

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN

om det europæiske borgerinitiativ »Red bier og landmænd! Mod et bivenligt landbrug for et sundt miljø«

(2023/C 148/01)

1. INDLEDNING: BORGERINITIATIVET

EU-borgere kan anmode Europa-Kommissionen om at fremsætte forslag til lovgivning om sager, som borgerne mener kræver retlige skridt for at overholde EU-traktaterne. Med henblik herpå skal borgerne indgive et europæisk borgerinitiativ i henhold til artikel 11, stk. 4, i traktaten om Den Europæiske Union, hvori det kræves, at der indsamles underskrifter fra en million eller flere statsborgere fra et betydeligt antal EU-medlemsstater. De nærmere regler for det europæiske borgerinitiativ er fastlagt i forordning (EU) 2019/788 ⁽¹⁾ (»forordningen om borgerinitiativer«).

Initiativet »Red bier og landmænd! Mod et bivenligt landbrug for et sundt miljø« ⁽²⁾ er det syvende europæiske borgerinitiativ, der opfylder kravene i henhold til traktaten og forordningen om det europæiske borgerinitiativ ⁽³⁾. For at beskytte bier og menneskers sundhed opfordrer initiativet Kommissionen til at foreslå lovgivning, der udfaser syntetiske pesticider inden 2035, genopretter biodiversiteten og støtter landbrugerne i omstillingen som følger:

- Udfasning af syntetiske pesticider i landbrug i EU med 80 % inden 2030, begyndende med de farligste, for at blive fri for syntetiske stoffer inden 2035
- Genopretning af de naturlige økosystemer i landbrugsarealerne, så landbruget bliver et middel til genopbygning af biodiversiteten
- Reform af landbruget ved at prioritere små, forskelligartede og bæredygtige landbrug, støtte en hurtig stigning i agroøkologisk landbrug og økologisk dyrkning og fremme uafhængig landbrugerbaseret uddannelse og forskning i pesticid- og GMO-frit landbrug.

⁽¹⁾ Europa-parlamentets og rådets forordning (EU) 2019/788 af 17. april 2019 om det europæiske borgerinitiativ (EUT L 130 af 17.5.2019, s. 55).

⁽²⁾ <https://europa.eu/citizens-initiative/select-language?destination=/initiatives/details/2019/000016>.

⁽³⁾ Siden dette borgerinitiativ blev forelagt Kommissionen, er der forelagt yderligere to gyldige initiativer, hvilket betyder, at det samlede antal vellykkede borgerinitiativer når op på ni.

Efter anmodning fra initiativtagerne til dette borgerinitiativ den 31. juli 2019 registrerede Kommissionen initiativet ⁽⁴⁾ den 30. september 2019. Da initiativet omfattede indsamling af støttetilkendegivelser under covid-19-pandemien, var det berettiget til en forlængelse på et år af fristen på 12 måneder for indsamling af underskrifter, dvs. fra den 30. september 2019 til den 30. september 2021 ⁽⁵⁾. Den 7. oktober 2022 indgav initiativtagerne initiativet til Kommissionen efter at have kontrolleret de støttetilkendegivelser, som medlemsstaternes myndigheder havde indsamlet. Kommissionen har undersøgt initiativet på grundlag af forordningen om det europæiske borgerinitiativ, der finder anvendelse fra den 1. januar 2020.

Initiativtagerne redegjorde detaljeret for initiativets målsætninger på et møde med Kommissionen den 25. november 2022. De fremlagde initiativet ved en offentlig høring arrangeret af Europa-Parlamentet den 24. januar 2023. Den 14. december 2022 vedtog Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg en udtalelse om borgerinitiativet ⁽⁶⁾. Europa-Parlamentet afholdt en plenardebate om initiativet den 16. marts 2023.

Denne meddelelse indeholder Kommissionens juridiske og politiske konklusioner om initiativet og eventuelle foranstaltninger, den agter at træffe som reaktion på initiativet i henhold til artikel 15, stk. 2, i forordningen om det europæiske borgerinitiativ.

2. BAGGRUND

2.1. Landbrugsbedrifter og landbrugssystemer i EU

Der er ca. 9 millioner landbrugsbedrifter i EU. Ca. 39,5 % af bedrifterne er specialiseret i markafgrøder (f.eks. korn, oliefrø og proteinafgrøder), og 21,5 % er specialiseret i permanente afgrøder, hvoraf 4,7 % er vindyrkningsarealer. Ca. 21,7 % af bedrifterne er specialiseret i husdyrproduktion, og en lille andel af bedrifterne er specialiseret i gartneriprodukter (2,3 %). Ca. 14,2 % af bedrifterne er blandede bedrifter (der producerer en kombination af forskellige afgrøder og/eller husdyr) ⁽⁷⁾. 30 % af landbrugsarealet er permanente græsarealer.

Et relativt flertal af bedrifterne (42,6 %) har mindre end 2 hektar landbrugsareal, og 21,2 % har mellem 2 og 5 hektar⁷. Beskæftigelsessituationen på bedrifterne kan variere meget. For eksempel kan de meget små bedrifter ofte ikke sikre landbrugerne et tilstrækkeligt levegrundlag.

Andelen af økologisk dyrkede arealer steg mellem 2012 og 2020 med gennemsnitligt 5,7 % om året. I 2020 omfattede økologisk landbrug 14,7 mio. hektar eller 9,1 % af EU's landbrugsjord ⁽⁸⁾. Omkring 42 % af de arealer, der dyrkes økologisk, er permanente græsarealer, og herefter kommer grøntfoder (17 %), korn (16 %), permanente afgrøder (11 %), industriafgrøder (4 %) og tørrede bælgrugter (3 %) ⁽⁹⁾.

⁽⁴⁾ Kommissionens afgørelse (EU) 2019/1566 af 4. september 2019 om forslaget til borgerinitiativ »Red bier og landmænd! Mod et bivenligt landbrug for et sundt miljø« (EUT L 241 af 19.9.2019, s. 10).

⁽⁵⁾ Perioden for indsamling af underskrifter til initiativet er blevet forlænget i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2020/1042 af 15. juli 2020 om midlertidige foranstaltninger med hensyn til de frister for indsamlings-, kontrol- og undersøgelsesfaserne, der er fastsat i forordning (EU) 2019/788 om det europæiske borgerinitiativ, i lyset af covid-19-udbruddet (OJ L 231, 17.7.2020, p. 7), Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2020/2200 af 17. december 2020 om forlængelse af perioderne for indsamling af støttetilkendegivelser til visse europæiske borgerinitiativer i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2020/1042 (OJ L 434, 23.12.2020, p. 56) og Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2021/360 af 19. februar 2021 om forlængelse af perioderne for indsamling af støttetilkendegivelser til visse europæiske borgerinitiativer i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2020/1042 (OJ L 69, 26.2.2021, p. 9).

⁽⁶⁾ NAT/868-EESC-2022.

⁽⁷⁾ Eurostat: Farm indicators by legal status of the holding, utilised agricultural area, type and economic size of the farm and NUTS2 region (2023).

⁽⁸⁾ Årlige statistikker over økologiske afgrøder (baseret på data indsamlet gennem medlemsstaternes certificeringsorganer for økologisk produktion).

⁽⁹⁾ Eurostat: Organic crop area by agricultural production methods and crops (2023).

2.2. Anvendelse af pesticider i EU's landbrug

I det konventionelle landbrug anvendes kemiske pesticider ⁽¹⁰⁾ ofte som den vigtigste metode til at forhindre høsttab forårsaget af skadegørere. Selv om brugen heraf er rettet mod specifikke skadegørere, er kemikalierne også skadelige for andre organismer end de tilsigtede, herunder i akvatiske økosystemer. Brugen af pesticider er en primær årsag til den faldende biodiversitet. Andre landbrugssystemer bekæmper skadegørere med andre metoder. I agroøkologiske systemer anvendes for eksempel mere biodiversitetsbaserede metoder og andre ikke-kemiske løsninger til bekæmpelse af skadegørere ⁽¹¹⁾. I økologisk landbrug er det ikke tilladt at anvende syntetiske pesticider.

Hvert år sælges der ca. 350 000 ton af alle typer pesticider i EU. Denne mængde har været konstant i perioden 2012-2019. Salget af ikke-kemiske pesticider og kemiske lavrisikopesticider er steget, selv om de stadig kun udgør en ringe andel af det samlede salg af pesticider ⁽¹²⁾.

2.3. Biodiversitet i EU's landbrugsøkosystemer

I evalueringen af EU's biodiversitetsstrategi frem til 2020 ⁽¹³⁾ blev det fremhævet, at biodiversiteten i EU's agroøkosystemer fortsat er forværret siden 2010, hvilket forstærker det tab af biodiversitet, der er sket i løbet af de foregående årtier. Situationen er særlig akut for marksommerfugle, markfugle og beskyttede levesteder samt arter omfattet af naturdirektiverne, som har tilknytning til agroøkosystemerne.

I perioden 1991-2018 skete der en nedgang i populationerne af marksommerfugle med 25 % ⁽¹⁴⁾. Ifølge vurderingen i henhold til den europæiske rødliste er bestanden af ca. én ud af tre arter af bier, sommerfugle og svirreflugter faldende, idet en ud af ti arter af bier og sommerfugle og en ud af tre arter af svirreflugter er truet af udryddelse ⁽¹⁵⁾. Vurderingen viser, at intensive landbrugsmetoder er en primær årsag til denne nedgang. I områder med intensivt landbrug ses også øget anvendelse af pesticider og tab af levesteder, såsom tab af landskabslementer med høj diversitet, andre uopdyrkede levesteder eller delvist naturlige græsarealer.

I modsætning til vilde bestøverarter er populationerne af honningbier som forvaltede bestøverarter ikke faldende på EU-plan. Antallet af kolonier af honningbier er steget med næsten 15,7 % i perioden 2018-2021 ⁽¹⁶⁾.

Mens bestandene af alle almindelige fugle i EU faldt med 12 %, og populationerne af almindelige skovfugle faldt med 5 % i perioden 1990-2021, er bestandene af almindelige markfugle faldet med 36 % i samme periode ⁽¹⁷⁾.

Rapporten om naturens tilstand fra 2020 ⁽¹⁸⁾ viste, at over 45 % af de beskyttede levesteder ⁽¹⁹⁾, der er afhængige af eller påvirket af landbruget, er i dårlig bevaringsstatus. Der er to årsager hertil: På den ene side er nogle landbrugsmetoder blevet endnu mere intensive, hvilket omfatter høj anvendelse af pesticider og intensiv jordbearbejdning, intensiv græsning eller slåning og overgødning af nogle græsarealer. På den anden side har nedlæggelse af landbrug eller omlægning til andre arealanvendelser ført til, at delvist naturlige levesteder, såsom delvist naturlige græsarealer, der er vigtige for naturbeskyttelsen, er forsvundet. Rapporten viste også, at beskyttede græsarealer med særlig relevans for bestøvere har en større andel af arter med dårlig bevaringsstatus og en hurtigere nedgang i bevaringsstatus end andre beskyttede græsarealer.

⁽¹⁰⁾ Kemiske pesticider er enten af naturlig oprindelse eller kunstigt fremstillede (syntetiske pesticider). I denne meddelelse henviser udtrykket »pesticider« til plantebeskyttelsesmidler som defineret i forordninger Europa-parlamentets og Rådets forordning (EF) Nr. 1107/2009 af 21. oktober 2009 om markedsføring af plantebeskyttelsesmidler og om ophævelse af Rådets direktiv 79/117/EØF og 91/414/EØF (OJ L 309, 24.11.2009, p. 1), som omfatter kemiske pesticider (kunstigt fremstillede eller af naturlig oprindelse såsom planteekstrakter) og ikke-kemiske pesticider såsom mikroorganismer.

⁽¹¹⁾ For eksempel rovdyr, der naturligt dræber skadegørere, sædskifte eller mekanisk ukrudtsbekæmpelse. Se andre eksempler anført under principperne for integreret bekæmpelse af skadegørere i bilag III til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/128/EF af 21. oktober 2009 om en ramme for Fællesskabets indsats for en bæredygtig anvendelse af pesticider (OJ L 309, 24.11.2009, p. 71).

⁽¹²⁾ Eurostat: Pesticide sales by categorisation of active substances (2023).

⁽¹³⁾ SWD(2022) 284 final.

⁽¹⁴⁾ Det Europæiske Miljøagentur: European grassland butterfly indicator (2019).

⁽¹⁵⁾ <https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist>

⁽¹⁶⁾ https://agriculture.ec.europa.eu/system/files/2022-10/market-presentation-honey_autumn2022_en.pdf

⁽¹⁷⁾ Eurostat: Common bird indices (2022).

⁽¹⁸⁾ Det Europæiske Miljøagentur: State of nature in the EU. Results from reporting under the nature directives 2013-2018 (2020).

⁽¹⁹⁾ Levesteder opført i bilag I til Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (OJ L 206, 22.7.1992, p. 7).
https://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/habitatsdirective/index_en.htm

Som nævnt i meddelelsen »En ny pagt for bestøvere«⁽²⁰⁾, og som i øvrigt dokumenteret, er der også andre faktorer end intensivt landbrug og pesticidanvendelse, der forårsager tab af biodiversitet og bestøvere. Det er for eksempel ændringer i arealanvendelsen og urbanisering, klimaforandringer og invasive ikke-hjemmehørende arter.

2.4. Politisk kontekst i EU

Der er gået mere end tre et halvt år, siden initiativtagerne fremlagde dette europæiske borgerinitiativ i juli 2019, da perioden for indsamling af underskrifter blev forlænget på grund af covid-19-pandemien. I denne periode har EU's politiske rammer gennemgået en betydelig udvikling. I december 2019 vedtog Kommissionen den europæiske grønne pagt⁽²¹⁾, en ny vækststrategi, der skal sætte skub i økonomien, forbedre menneskers sundhed og tage hånd om naturen. Bæredygtige fødevarer systemer er et centralt element i den europæiske grønne pagt. Desuden blev reformen af EU's fælles landbrugspolitik (FLP)⁽²²⁾, som Kommissionen fremlagde forslag om i juni 2018, vedtaget af medloviverne i december 2021, og medlemsstaternes strategiske planer trådte i kraft den 1. januar 2023. De bliver afgørende som støtte til gennemførelsen af den grønne pagts specifikke målsætninger for landbrugssektoren.

EU's jord til bord-strategi⁽²³⁾ og biodiversitetsstrategien for 2030⁽²⁴⁾, der blev vedtaget i maj 2020, og EU's handlingsplan for nulforurening⁽²⁵⁾, der blev vedtaget i maj 2021, er flagskibsinitiativer under den europæiske grønne pagt. Som led i jord til bord-strategien og biodiversitetsstrategien vedtog Kommissionen i juni 2022 to banebrydende forslag, et om en forordning om naturgenopretning⁽²⁶⁾ og et om en forordning om bæredygtig anvendelse af plantebeskyttelsesmidler⁽²⁷⁾. Alle disse initiativer har direkte relevans for borgerinitiativet. Det samme gælder den globale biodiversitetsramme⁽²⁸⁾, der blev vedtaget i december 2022 på den 15. partskonference under konventionen om den biologiske mangfoldighed.

På baggrund af Ruslands angrebskrig mod Ukraine og spørgsmålet om overkommelige fødevarerpriser i en situation med høj inflation og høje fødevarerpriser har Kommissionen offentliggjort en række politikkedokumenter⁽²⁹⁾ om fødevarer sikkerhed og om tilgængeligheden af gødningsstoffer og en effektiv anvendelse heraf. Kommissionen understreger i disse dokumenter, at omstillingen til bæredygtig fødevarerproduktion er den bedste tilgang til at opnå modstandsdygtighed i landbrugssektoren både i EU og på globalt plan. Som opfølgning på FN's topmøde om fødevarer systemer i 2021 deltog Kommissionen som en vigtig partner i otte koalitioner af fødevarer systemer, navnlig i koalitionen om agroøkologi, der har til formål at opskalere agroøkologiske praksisser og værdikæder. Disse koalitioner viser EU's konkrete engagement i at fremme omstillingen til bæredygtige fødevarer systemer i multilaterale fora. Dette borgerinitiativ bidrager til den offentlige debat, som også ledes på internationalt plan, om, hvordan denne omstilling kan realiseres i praksis.

3. SVAR PÅ DET EUROPÆISKE BORGERINITIATIV

3.1. Borgernes anmodning: Udfasning af syntetiske pesticider i landbrug i EU med 80 % inden 2030, begyndende med de farligste, for at blive fri for syntetiske stoffer inden 2035

Direktivet om bæredygtig anvendelse af pesticider (pesticiddirektivet)⁽³⁰⁾, der blev vedtaget i 2009, har til formål at mindske risiciene ved og virkningerne af anvendelsen af pesticider på menneskers sundhed og miljøet. Et af direktivets centrale elementer er integreret bekæmpelse af skadegørere, som fremmer dyrkning af sunde afgrøder og naturlig bekæmpelse af skadegørere, med anvendelse af kemisk bekæmpelse udelukkende som sidste udvej.

⁽²⁰⁾ COM(2023) 35 final.

⁽²¹⁾ COM(2019) 640 final.

⁽²²⁾ https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/cap-glance_en

⁽²³⁾ COM(2020) 381 final.

⁽²⁴⁾ COM(2020) 380 final.

⁽²⁵⁾ COM(2021) 400 final.

⁽²⁶⁾ COM(2022) 304 final.

⁽²⁷⁾ COM(2022) 305 final.

⁽²⁸⁾ <https://www.cbd.int/article/cop15-final-text-kunming-montreal-gbf-221222>

⁽²⁹⁾ COM(2022) 133 final; COM(2022) 590 final, SWD(2023) 4 final.

⁽³⁰⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/128/EF af 21. oktober 2009 om en ramme for Fællesskabets indsats for en bæredygtig anvendelse af pesticider (OJ L 309, 24.11.2009, p. 71).

Som svar på det tidligere europæiske borgerinitiativ med titlen »Indfør et forbud mod glyphosat og beskyt mennesker og miljø mod giftige pesticider«⁽³¹⁾, der blev fremlagt i 2017, har Kommissionen fokuseret på at fremme gennemførelsen af pesticiddirektivet og på at fastsætte harmoniserede risikoindikatorer for at gøre det muligt at overvåge tendenser på EU-plan. Kommissionen forpligtede sig til at anvende de indhentede data som grundlag for at fastlægge de fremtidige politiske tiltag og til at revurdere situationen på et senere tidspunkt, i første omgang i en gennemførelsesrapport. Desuden blev forordningen om åbenhed og bæredygtighed i EU's risikovurdering i fødevarekæden vedtaget i 2019⁽³²⁾.

Indikatorerne viser, at anvendelsen af og risikoen ved kemiske pesticider faldt med 14 % mellem perioden 2015-2017 og 2020, og at anvendelsen af mere farlige pesticider faldt med 26 %⁽³³⁾. Den stigende anvendelse af pesticider med lavere risiko, som anvendes i større mængder pr. hektar, forklarer, hvorfor det samlede salg er forblevet konstant. Evalueringen af pesticiddirektivet viste imidlertid, at der fortsat var mangler i gennemførelsen og håndhævelsen af direktivet, og at målsætningerne ikke i tilstrækkelig grad var opfyldt⁽³⁴⁾.

Den europæiske grønne pagt bygger på ambitionen om en betydelig reduktion i brugen af og risikoen ved kemiske pesticider. Kommissionen vil som fastsat i jord til bord-strategien træffe foranstaltninger til at reducere den samlede brug af og risikoen ved kemiske pesticider med 50 % inden 2030 og reducere brugen af mere farlige pesticider med 50 % inden 2030.

I forslaget til forordning om bæredygtig anvendelse af pesticider, som Kommissionen vedtog i juni 2022, blev der foreslået retligt bindende mål på EU-plan om at reducere anvendelsen af og risikoen ved kemiske pesticider og anvendelsen af mere farlige pesticider med 50 % inden 2030, og der blev foreslået foranstaltninger til forbedring af den integrerede bekæmpelse af skadegørere. Forslaget forpligter medlemsstaterne til at vedtage retligt bindende nationale mål, der svarer til målene på EU-plan. Det indebærer også en begrænsning af brugen af pesticider i følsomme områder, herunder i områder af vigtighed for bestøverarter, der er truet af udryddelse.

I forslaget til forordning om bæredygtig anvendelse af pesticider anerkendes initiativet »Red bier og landbrugere« og behovet for at reducere anvendelsen af kemiske pesticider. Forslaget er i øjeblikket til drøftelse i Europa-Parlamentet og Rådet.

Målene i forslaget til forordning om bæredygtig anvendelse af pesticider understøtter EU's tilsagn i henhold til den **globale biodiversitetsramme**, der blev vedtaget i december 2022, om som minimum at halvere den samlede risiko ved pesticider inden 2030⁽³⁵⁾.

Som led i den konsekvensanalyse, der ligger til grund for forslaget til forordning om bæredygtig anvendelse af pesticider, undersøgte Kommissionen, om det ville være hensigtsmæssigt at fastsætte mål med et højere ambitionsniveau end 50 %. Fastsættelse af mål på EU-plan inden for miljøområdet indebærer en afvejning af tre indbyrdes afhængige faktorer: beskyttelse af miljøet og menneskers sundhed, politisk gennemførlighed og økonomisk levedygtighed. Konsekvensanalysen viste, at et reduktionsmål på 70-80 % ville have den største positive indvirkning på menneskers sundhed og miljøet. Det vil dog kræve hurtige og omfattende ændringer af landbrugsmetoderne, før de ønskede alternativer vil være til rådighed, og det ville sandsynligvis have stor indvirkning på høstudbyttet og dermed også medføre høje økonomiske omkostninger ikke kun for landbrugerne, men for hele økonomien og forbrugerne. Kommissionen mente, at et ambitionsniveau på 50 % er den mest hensigtsmæssige og afbalancerede løsning, som gør det muligt at beskytte miljøet og menneskers sundhed og samtidig undgå alvorlige konsekvenser for fødevarepriserne⁽³⁶⁾.

I henhold til forslaget til forordning om bæredygtig anvendelse af pesticider skal Kommissionen foretage en evaluering fire år efter forordningens ikrafttræden, hvor den skal vurdere de fremskridt, der er gjort med hensyn til at reducere risikoen ved og anvendelsen af pesticider. Vigtige faktorer, der skal tages i betragtning ved vurderingen af status med hensyn til opfyldelse af forordningens mål, vil være udviklingen i anvendelsen af integreret bekæmpelse af skadegørere, økologisk landbrug og præcisionslandbrug.

⁽³¹⁾ <https://europa.eu/citizens-initiative/select-language?destination=/initiatives/details/2017/000002>.

⁽³²⁾ Regulation (EU) 2019/1381 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2019 on the transparency and sustainability of the EU risk assessment in the food chain and amending Regulations (EC) No 178/2002, (EC) No 1829/2003, (EC) No 1831/2003, (EC) No 2065/2003, (EC) No 1935/2004, (EC) No 1331/2008, (EC) No 1107/2009, (EU) 2015/2283 and Directive 2001/18/EC (OJ L 231, 6.9.2019, p. 1).

⁽³³⁾ https://food.ec.europa.eu/plants/pesticides/sustainable-use-pesticides/farm-fork-targets-progress/eu-trends_en.

⁽³⁴⁾ Se evalueringen af direktivet om bæredygtig anvendelse af pesticider i bilag 8 til dokumentet SWD(2022) 170, del 2/2, Europa-Parlamentets beslutning om gennemførelse af direktiv 2009/128/EF om bæredygtig brug af pesticider (2019), Den Europæiske Revisionsrets særberetning 05/2020: Bæredygtig anvendelse af plantebeskyttelsesmidler: Der er kun sket begrænsede fremskridt med hensyn til at måle og mindske risici.

⁽³⁵⁾ <https://www.cbd.int/article/cop15-final-text-kunming-montreal-gbf-221222>; Se mål 7.

⁽³⁶⁾ SWD(2022) 170 final.

Forslaget til forordning om bæredygtig anvendelse af pesticider indeholder en forpligtelse for landbrugere til at anvende et beslutningstræ vedrørende brug af integreret bekæmpelse af skadegørere, således at de altid først overvejer alternativer til kemiske pesticider. For afgrøder, der udgør 90 % af landbrugsarealet i en medlemsstat, skal landbrugerne følge detaljerede nationale afgrødespecifikke regler, hvor principperne for integreret bekæmpelse af skadegørere anvendes under hensyntagen til lokale forhold. Kommissionen har til hensigt aktivt at støtte og overvåge udarbejdelsen af sådanne regler i medlemsstaterne. Med henblik herpå har Kommissionen til hensigt at iværksætte et projekt under LIFE-programmet, som skal støtte medlemsstaterne ved udarbejdelse af disse regler. Projektet skal tage udgangspunkt i pilotprojektet om en »værktøjskasse til integreret bekæmpelse af skadegørere for landbrugere«⁽³⁷⁾, i forbindelse med hvilket man har analyseret incitamenterne til og hindringerne for anvendelse af integreret bekæmpelse af skadegørere og indhentet eksempler på anvendt praksis.

For at reducere brugen af kemiske pesticider er det afgørende at have alternativer til rådighed. Kommissionen har allerede taget betydelige skridt til at forbedre denne situation. Den har vedtaget fire gennemførelsesforordninger⁽³⁸⁾ i tilknytning til forordningen om plantebeskyttelsesmidler⁽³⁹⁾ om revision af datakrav, godkendelseskriterier og vurderingsmetoder for godkendelse af biologiske pesticider, der indeholder mikroorganismer, for at fremskynde markedsføringen heraf. Som led i initiativet »Bedre uddannelse — større fødevarer sikkerhed«⁽⁴⁰⁾ stilles uddannelsesmuligheder til rådighed for at opbygge ekspertise i gennemførelse af risikovurderinger vedrørende mikroorganismer, der anvendes som pesticider, i gennemførelse og kontrol af den integrerede bekæmpelse af skadegørere på bedriftsniveau og i afprøvning af udstyr til anvendelse af pesticider. Kommissionen har også iværksat en indkaldelse af forslag under programmet for det indre marked vedrørende finansielle tilskud til medlemsstaterne (10 mio. EUR over fem år) for at øge deres kapacitet til at evaluere ansøgninger, navnlig vedrørende mikroorganismer. Flere igangværende forskningsprojekter under programmerne Horisont Europa og Horisont 2020 fokuserer på at finde alternativer til kemiske pesticider og på at kombinere brugen af værktøjer og teknologier til integreret bekæmpelse af skadegørere.

Udviklingen af nye plantesorter, der er resistente over for skadegørere, bidrager også til at mindske afhængigheden af pesticider. Alle typer avlsmetoder, herunder nye genomteknikker, kan være med til at fremskynde processen, og Kommissionen vil fremsætte et lovforslag om anvendelse heraf i løbet af 2023. Også på dette område støtter Horisont 2020 og Horisont Europa flere projekter om plantesorter, der er resistente over for skadegørere, og som er modstandsdygtige over for klimaforandringer.

Forslaget til forordning om bæredygtig anvendelse af pesticider fastsætter, at landbrugere kan få kompensation under den fælles landbrugspolitik i en overgangsperiode på fem år for alle omkostninger i forbindelse med opfyldelse af nye krav. Dette supplerer de mange interventioner, der allerede er planlagt under den nye fælles landbrugspolitik, f.eks. under økoordninger eller initiativer til udvikling af landdistrikterne, hvor målet er at støtte bæredygtig anvendelse af pesticider (se afsnit 3.3.2). Dermed kan den fælles landbrugspolitik spille en afgørende rolle med hensyn til at hjælpe landbrugerne i omstillingen til en mere bæredygtig anvendelse af pesticider.

Før et pesticid kan anvendes, skal det godkendes af medlemsstaterne med udgangspunkt i forordningen om plantebeskyttelsesmidler. EU har et af verdens strengeste reguleringssystemer⁽⁴¹⁾, der sikrer høje sikkerhedsstandards for menneskers og dyrs sundhed og for miljøet, herunder bier. Kommissionen har begrænset eller forbudt anvendelsen af pesticider, der er farlige for bier (f.eks. neonicotinoider⁽⁴²⁾ og sulfoxaflor)⁽⁴³⁾, og har taget skridt til at skærpe vurderingen af pesticidrisikoen, navnlig i forhold til bier⁽⁴⁴⁾. I 2019 anmodede Kommissionen i den sammenhæng Den Europæiske Fødevarer sikkerhedsautoritet (EFSA) om at ajourføre **vejledningen om bier** for fuldt ud at inddrage den nye forskningsmæssige viden. EFSA er i øjeblikket ved at færdiggøre ajourføringen. Når EFSA har vedtaget den reviderede vejledning om bier, vil Kommissionen ændre de tilhørende gennemførelsesforordninger og søge medlemsstaternes godkendelse af vejledningen om bier. Kommissionen har også iværksat en arbejdsplan for at udvikle alle nødvendige og udestående **protokoller til afprøvning af pesticider på bestøvere** med fokus på vilde arter.

⁽³⁷⁾ <https://agrilpm.eu>

⁽³⁸⁾ https://food.ec.europa.eu/plants/pesticides/micro-organisms_en

⁽³⁹⁾ Forordninger europaparlamentets og rådets forordning (EF) Nr. 1107/2009 af 21. oktober 2009 om markedsføring af plantebeskyttelsesmidler og om ophævelse af Rådets direktiv 79/117/EØF og 91/414/EØF (OJ L 309, 24.11.2009, p. 1).

⁽⁴⁰⁾ <https://better-training-for-safer-food.ec.europa.eu/training/?redirect=0>.

⁽⁴¹⁾ https://food.ec.europa.eu/plants/pesticides_en

⁽⁴²⁾ https://food.ec.europa.eu/plants/pesticides/approval-active-substances/renewal-approval/neonicotinoids_en

⁽⁴³⁾ Durchführungsverordnung (EU) 2022/686 der Kommission vom 28. April 2022 zur Änderung der Durchführungsverordnungen (EU) 2015/1295 und (EU) Nr. 540/2011 hinsichtlich der Bedingungen für die Genehmigung des Wirkstoffs Sulfoxaflor (OJ L 126, 29.4.2022, p. 18).

⁽⁴⁴⁾ https://food.ec.europa.eu/plants/pesticides/protection-bees_en.

Nedgangen i bestandene af bestøvere er et globalt fænomen. Kommissionen har derfor for nylig vedtaget en forordning ⁽⁴⁵⁾ med henblik på at sænke maksimalgrænseværdierne for to af de neonicotinoider, der ikke længere er godkendt i EU (clothianidin og thiamethoxam), for alle fødevarer til det laveste niveau, der kan måles med de nyeste teknologier, uanset om produktet er fremstillet i EU eller importeret fra lande uden for EU. Kommissionen har også udarbejdet et udkast til forordning om udarbejdelse af et arbejdsprogram for revision og eventuel godkendelse på EU-plan af safenere og synergister, der anvendes i pesticider. Kommissionen vedtog for nylig en gennemførelsesforordning, der fastsætter detaljerede regler for identifikation af ikke-godkendte hjælpepestoffer i pesticider ⁽⁴⁶⁾. Begge forordninger dækker virkningerne på bier og andre bestøvere.

I oktober 2022 vedtog Kommissionen som led i nulforureningspakken et lovgivningsforslag ⁽⁴⁷⁾ om revision af listerne over **forurenende stoffer i overfladevand og grundvand**, herunder pesticider, som i øjeblikket drøftes i Europa-Parlamentet og Rådet. Medlemsstaterne vil blive forpligtede til at nedbringe udledningen af alle disse forurenende stoffer for at opfylde de nye kvalitetsstandarder.

Der er behov for bedre data om anvendelse af pesticider og forekomst af pesticider i miljøet for at støtte de igangværende politiske tiltag og udforme lovgivning for årene efter 2030. Data om pesticidanvendelse bliver tilgængelige i kraft af forordningen om statistikker over landbrugsinput ⁽⁴⁸⁾ og -output, der blev vedtaget i december 2022. Kommissionen vedtog for nylig en gennemførelsesforordning ⁽⁴⁹⁾ i tilknytning til forordningen om plantebeskyttelsesmidler for at fastsætte fælles regler for de registreringer, som professionelle pesticidbrugere skal foretage.

Endelig har Kommissionen i 2023 planer om at foreslå juridisk bindende mål for reduktion af madspild ⁽⁵⁰⁾. Kasserede fødevarer er spild af rå- og hjælpepestoffer i landbruget, herunder pesticider. Kommissionen agter i 2023 at foreslå en lovgivningsmæssig ramme for bæredygtige fødevaresystemer ⁽⁵¹⁾ med det formål at fastlægge fælles definitioner, generelle principper og målsætninger for indarbejdelse af bæredygtighed i fødevarerelaterede politikker.

3.2. Borgernes anmodning: Genopretning af de naturlige økosystemer i landbrugsarealerne, så landbruget bliver et middel til genopbygning af biodiversiteten

Det andet mål for det europæiske borgerinitiativ — at genoprette de naturlige økosystemer i landbrugsarealerne, så landbruget bliver et middel til genopbygning af biodiversiteten — er i overensstemmelse med EU's mål i biodiversitetsstrategien for 2030 om at bringe naturen tilbage i landbrugsarealerne som led i en bredere EU-plan for genopretning af naturen. I strategien fremhæves landbrugssektorens afgørende rolle med hensyn til at bevare biodiversiteten, og landbrugerne anerkendes som vogtere af jorden, som bør støttes og tilskyndes til at gennemføre omstillingen til bæredygtig arealforvaltning.

For at give mere plads til naturen fastsættes det i biodiversitetsstrategien, at mindst 10 % af landbrugsarealet skal have landskabslementer med høj diversitet. Det sikrer væsentlige ressourcer til en lang række arter, såsom fouragerings-, redebygnings- og yngleområder. Desuden fastsættes det i strategien, at anvendelse af agroøkologiske metoder bør øges betydeligt, og fra jord til bord-strategien fastsætter den målsætning, at mindst 25 % af landbrugsjorden skal være under økologisk landbrugsdrift. Det vil give plads til biodiversitet i de produktive dele af landbrugslandskaberne og støtte

⁽⁴⁵⁾ Kommissionens forordning (EU) 2023/334 af 2. februar 2023 om ændring af bilag II og V til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 396/2005 for så vidt angår maksimalgrænseværdierne for restkoncentrationer af clothianidin og thiamethoxam i eller på visse produkter (OJ L 47, 15.2.2023, p. 29).

⁽⁴⁶⁾ Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2023/574 af 13. marts 2023 om nærmere regler for identifikation af uacceptable hjælpepestoffer i plantebeskyttelsesmidler i overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1107/2009 (OJ L 75, 14.3.2023, p. 7).

⁽⁴⁷⁾ COM(2022) 540 final (om ændring af vandrammedirektivet, direktivet om miljøkvalitetsstandarder og grundvandsdirektivet).

⁽⁴⁸⁾ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/2379 af 23. november 2022 om statistikker over landbrugsmæssigt input og output, om ændring af Kommissionens forordning (EF) nr. 617/2008 og om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1165/2008, (EF) nr. 543/2009 og (EF) nr. 1185/2009 og Rådets direktiv 96/16/EF (OJ L 315, 7.12.2022, p. 1).

⁽⁴⁹⁾ Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2023/564 af 10. marts 2023 om indholdet og formatet af registre over plantebeskyttelsesmidler ført af professionelle brugere i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1107/2009 (OJ L 74, 13.3.2023, p. 4).

⁽⁵⁰⁾ https://food.ec.europa.eu/safety/food-waste/eu-actions-against-food-waste/food-waste-reduction-targets_en

⁽⁵¹⁾ https://food.ec.europa.eu/horizontal-topics/farm-fork-strategy/legislative-framework_en.

omstillingen til et bæredygtigt fødevareproduktionssystem. For at nå EU's mål og hjælpe den økologiske landbrugssektor med at udnytte de samlede muligheder har Kommissionen iværksat en handlingsplan for økologisk produktion i EU for perioden 2021-2027 ⁽⁵²⁾.

For at støtte genopretningen af biodiversiteten i landbrugsøkosystemerne er det også afgørende at mindske belastningen fra kemiske forurenende stoffer og andre stoffer. Det gælder især pesticider, som det fremgår af det foregående afsnit, men også tab af næringsstoffer fra gødningstoffer. Biodiversitetsstrategien fastsætter et mål om at reducere tabet af næringsstoffer fra landbruget med mindst 50 % inden 2030, samtidig med at det sikres, at jordens frugtbarhed ikke forringes. Dette skal opnås gennem tiltag inden for rammerne af en række foranstaltninger, herunder handlingsplanen for integreret næringsstofforvaltning ⁽⁵³⁾.

For at genoprette de beskadigede økosystemer i hele Europa og muliggøre en langsigtet og bæredygtig genopretning af den biologiske mangfoldighed og sikre en modstandsdygtig natur vedtog Kommissionen i juni 2022 det første EU-dækkende forslag til en forordning om naturgenopretning ⁽⁵⁴⁾. Det indeholder en overordnet målsætning for genopretningen kombineret med bindende mål for specifikke økosystemer. Foranstaltninger til genopretning af landbrugsarealer omfatter genopretning af økosystemfunktioner og -tjenester, hvoraf naturlig bestøvning med dyr er en af de vigtigste. De foreslåede forpligtelser for landbrugsøkosystemerne omfatter foranstaltninger til at muliggøre genopretning af bestandene af marksommerfugle og agerlandsfugle, genopretning af tørvemoser og en forøgelse af andelen af landbrugsarealer med landskabselementer med høj diversitet.

Den foreslåede lov om naturgenopretning omfatter et specifikt retligt bindende mål for medlemsstaterne om at vende nedgangen i bestøverbestandene inden 2030 og sikre en stigning derefter, og loven fastsætter en metode til regelmæssig overvågning af bestandene af bestøvere. I henhold til Kommissionens forslag forventes medlemsstaterne at forelægge Kommissionen nationale genopretningsplaner med dokumentation for, hvordan de forventer at opfylde målene. De stilles også krav om at overvåge udviklingen og fremlægge rapporter herom.

Der er også behov for en indsats for at genoprette naturen under jorden. I november 2021 vedtog Kommissionen EU's jordbundsstrategi for 2030 ⁽⁵⁵⁾. Strategien understreger betydningen af jordbundens biodiversitet for økosystemernes sundhed og fastsætter specifikke foranstaltninger for bedre at forstå og beskytte jordbundens biodiversitet, herunder gennem Horisont Europa-missionen »En jordpakt for Europa« ⁽⁵⁶⁾. At bremse og vende tabet af biodiversitet i jordbunden er et afgørende element i strategiens vision om at sikre en sund jordbund inden 2050. For at virkeliggøre visionen planlægger Kommissionen at vedtage et forslag til en lov om jordbundssundhed i 2023.

I den nye fælles landbrugspolitik for perioden 2023-2027 er de miljømæssige ambitioner øget betydeligt sammenlignet med den tidligere periode. Den fælles landbrugspolitik indeholder navnlig en række miljøbetingelser, som alle landbrugere, der modtager støtte under den fælles landbrugspolitik, skal opfylde ⁽⁵⁷⁾, og de omfatter ca. 90 % af landbrugsarealet i EU. Betingelserne omfatter »normer for god landbrugs- og miljømæssig stand af jord« (GLM-normer), og flere af dem har til formål at beskytte og genoprette biodiversiteten. Landbrugere skal f.eks. afsætte 4 % af agerjorden til ikke-produktive landskabselementer og områder såsom hække, damme, markbræmmer, blomsterbræmmer og brakjord — og det gælder for alle landbrugere, der modtager arealbaserede eller husdyrbaserede betalinger under den fælles landbrugspolitik. En anden GLM-norm indebærer krav om, at landbrugere skaber pesticidfrie og gødningsfrie bræmmer langs vandløb.

Ud over disse betingelser støtter den fælles landbrugspolitik for 2023-2027 landbrugere, der frivilligt anvender mere bæredygtige metoder. Der afsættes næsten 100 mia. EUR — en tredjedel af budgettet for den fælles landbrugspolitik — til støtte for miljø- og klimaomstilling frem til 2027. For at nå målene foreslår medlemsstaterne nye økoordninger, der dækker mindst 25 % af budgettet for direkte betalinger, samt et sæt instrumenter til udvikling af landdistrikterne, der dækker mindst 35 % af budgettet til miljøpraksis (se afsnit 3.3).

⁽⁵²⁾ COM(2021) 141 final/2.

⁽⁵³⁾ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12899-Nutrients-action-plan-for-better-management_en.

⁽⁵⁴⁾ COM(2022) 304 final.

⁽⁵⁵⁾ COM(2021) 699 final.

⁽⁵⁶⁾ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/eu-missions-horizon-europe/soil-health-and-food_en.

⁽⁵⁷⁾ Alle former for støtte modtaget på grundlag af jordareal eller antal husdyr.

Endelig vedtog Kommissionen den 24. januar 2023 meddelelsen »En ny pagt for bestøvere«⁽⁵⁸⁾ om revision af EU's bestøverinitiativ fra 2018. Dette skal ses som en reaktion på de tiltagende opfordringer til handling, herunder fra Den Europæiske Revisionsret⁽⁵⁹⁾ og på det europæiske borgerinitiativ »Red bier og landbrugere«, for at sikre en bedre bevarelse af bestøvere og fjerne årsagerne til tilbagegangen og konsekvenserne heraf for fødevarerikigheden, menneskers sundhed, livskvaliteten og økosystemerne. Pagten bygger på en omfattende høringsproces og er en opfølgning på den revision af bestøverinitiativet⁽⁶⁰⁾, der blev gennemført i maj 2021. Revisionen viste, at selv om initiativet fortsat er et relevant politisk redskab, er der stadig betydelige udfordringer forbundet med at standse og vende tilbagegangen i antallet af bestøvere.

Den nye pagt for bestøvere fastsætter en ambitiøs ramme. Den omfatter 42 tiltag, der har til formål at bekæmpe årsagerne til nedgangen i bestøverpopulationerne, sikre bedre viden og mobilisere alle aktører i hele samfundet. De vigtigste mål er at:

- i) skabe et robust system til overvågning af bestøverarter og de risici, de står over for
- ii) kortlægge de vigtigste bestøverområder og oprette et netværk af økologiske korridorer — »Buzz Lines« — så områderne reelt forbindes
- iii) fremme bestøvervenlige landbrugsmetoder under den fælles landbrugspolitik
- iv) afhjælpe konsekvenserne for bestøvere af brugen af pesticider
- v) mobilisere virksomheder og borgere, navnlig ved at støtte unges engagement og deltagerorienteret forvaltning
- vi) fremme foranstaltninger til støtte for bestøvere på nationalt, regionalt og lokalt plan.

Den nye pagt for bestøvere supplerer Kommissionens forslag til en lov om naturgenopretning og gennemfører den forpligtelse til at vende tilbagegangen for vilde bestøvere inden 2030, der er fastsat i biodiversitetsstrategien.

3.3. **Borgernes anmodning: Reform af landbruget ved at prioritere små, forskelligartede og bæredygtige landbrug, støtte en hurtig stigning i agroøkologisk landbrug og økologisk dyrkning og fremme uafhængig landbrugsbaseret uddannelse og forskning i pesticid- og GMO-frit landbrug.**

I årenes løb er miljøhensyn i stigende grad blevet integreret i den fælles landbrugspolitik med anvendelse af centrale instrumenter såsom krydsoverensstemmelse og miljøvenlige landbrugsforanstaltninger. Som nævnt ovenfor indeholder den nye fælles landbrugspolitik for perioden 2023-2027 omfattende tiltag til at støtte overgangen til bæredygtigt landbrug, og den forventes at yde et væsentligt bidrag til ambitionerne i fra jord til bord-strategien og biodiversitetsstrategien og dermed også til at imødekomme anmodningerne i det europæiske borgerinitiativ. På grundlag af en vurdering af de lokale forhold og behov udarbejdede medlemsstaterne nationale strategiske planer under den fælles landbrugspolitik for perioden 2023-2027 (i det følgende benævnt »planerne«⁽⁶¹⁾), hvori de har redegjort for, hvordan de vil udnytte støtten til at nå de økonomiske, miljømæssige og sociale mål, der er fastsat i den fælles landbrugspolitik.

3.3.1. *Støtte til små og diversificerede landbrug*

Den fælles landbrugspolitik omfatter endvidere tiltag til at opnå en mere retfærdig fordeling af indkomststøtte og målretter støtten til de bedrifter, der har mest brug for den, navnlig små og mellemstore bedrifter. Der er afsat næsten 29 mia. EUR om året til at afhjælpe den vedvarende indkomstforskel mellem landbrugssektoren og gennemsnitslønnen i hele økonomien samt indkomstforskellene mellem de forskellige landbrugssektorer og bedriftstyper. Mindre landbrugere kan modtage højere indkomststøtte gennem supplerende betalinger, og dermed omfordeles indkomststøtten fra større bedrifter.

Den fælles landbrugspolitik omfatter fortsat støtte til biavlssktoren med et årligt EU-bidrag på 60 mio. EUR i de nuværende planer. Der kan ydes støtte til teknisk bistand, uddannelse og rådgivning, forskning, laboratorieanalyser af biavlprodukter og tab af bier, salgsmæssig og markedsføring. Under den fælles landbrugspolitik støttes også investeringer i forbedring af produktionen, bekæmpelse af skadegørere og sygdomme og forebyggelse af skader forårsaget af ugunstige klimaforhold.

⁽⁵⁸⁾ COM(2023) 35 final.

⁽⁵⁹⁾ Den Europæiske Revisionsrets særberetning 15/2020: Beskyttelse af vilde bestøvere i EU: Kommissionens initiativer har ikke båret frugt.

⁽⁶⁰⁾ COM(2021) 261 final.

⁽⁶¹⁾ Der er 28 strategiske planer under den fælles landbrugspolitik: en for hver af de 27 EU-medlemsstater og en ekstra for Belgien.

Med hensyn til diversificeret landbrug støtter den fælles landbrugspolitik landbrugernes indkomst og bidrager til den geografiske balance i EU ved at bevare landbruget i marginale områder. Den bidrager til at begrænse overspecialisering og undgå koncentration af produktionen i de mest produktive områder. Det bidrager til at bevare en højere grad af diversificering i produktions- og landbrugssystemer på tværs af landdistrikterne.

3.3.2. Støtte til bæredygtige, agroøkologiske og økologiske metoder

Medlemsstaternes planer omfatter følgende foranstaltninger, der har til formål at støtte landbrugerne i omstillingen til et modstandsdygtigt og bæredygtigt landbrug.

- Samlet set er EU's målværdi ⁽⁶²⁾ for den andel af landbrugsarealet, der skal tilbydes støtte til reduktion af anvendelsen af og risikoen ved pesticider, mere end 26 %. Landbrugere kan ansøge om økoordninger for integreret bekæmpelse af skadegørere eller andre former for pesticidforvaltning. Det omfatter f.eks. forbud mod kemisk bekæmpelse af skadegørere (indgår i 15 planer) eller forbud mod eller begrænsning af anvendelsen af pesticider i mængde eller tidsperiode (indgår i 17 planer). 16 planer omfatter støtte til udvikling af landdistrikterne, som begrænser anvendelsen af pesticider eller forbyder det i visse geografiske områder såsom Natura 2000-områder eller beskyttelsesområder for drikkevand. Andre forpligtelser i forbindelse med udvikling af landdistrikterne vedrører anvendelsen af præcisions-teknologi og metoder til integreret bekæmpelse af skadegørere, f.eks. anvendelse af traditionelle eller tolerante afgrødesorter, der kræver færre pesticider, eller ekstensivt sædskifte, som mindsker sandsynligheden for skadedyrsangreb.
- EU's mål for støtte til bevarelse eller genopretning af biodiversitet anslås til at omfatte 31 % af EU's landbrugsareal (næsten 49,5 mio. hektar). Der vil navnlig blive ydet støtte til ca. 2,86 mio. hektar til bevarelse af landskabselementer, enten gennem økoordninger eller udvikling af landdistrikter. Denne type landskabselementer omfatter levesteder, der understøtter bestøernes livscyklus. Under økoordningerne omfatter dette f.eks. plantning af træer og hegn (indgår i 16 planer), bevarelse af braklægningsarealer (indgår i 17 planer) og etablering af bræmmer dækket af græs, blomster og nektarplanter (indgår i 16 planer). Nogle planer omfatter støtte til udvikling af landdistrikterne til særlige landskabselementer, herunder blomsterstriber på marker eller i markbræmmer. Medlemsstaterne tilbyder også støtte til investeringer i etablering af landskabselementer. Desuden ydes der under nogle planer støtte til bevarelse af traditionelle landbrugsproduktionssystemer og landskaber, såsom vinmarker med traditionelle druesorter, frugtplantager eller naturlige artsrige græsarealer, der forvaltes med meget begrænset anvendelse (eller forbud mod) kemiske pesticider. Derudover omfatter 13 planer betaling til Natura 2000-områder.
- Der kan også ydes støtte til helhedsbedriftssystemer såsom skovlandbrug og agroøkologi. EU's mål for støtte til nye nyplantede skovarealer, herunder skovlandbrug og skovlandskabselementer, er ca. 623 000 hektar.
- Inden for økologisk landbrug er anvendelsen af pesticider strengt begrænset til en liste over produkter, der ikke omfatter syntetiske pesticider ⁽⁶³⁾. Den fælles landbrugspolitik fremmer og støtter i høj grad økologisk landbrug som et middel til at nå jord til bord-strategiens mål om at opnå en andel på mindst 25 % af EU's landbrugsareal på EU-plan inden 2030. Alle medlemsstater støtter både omlægning og opretholdelse af økologisk landbrug under økoordninger og/eller udvikling af landdistrikter. Seks medlemsstater har i deres planer medtaget nationale mål for økologisk landbrug frem til 2027 og 14 medlemsstater frem til 2030. 19 medlemsstater sigter mod at øge andelen af økologisk landbrug proportionalt med mindst 25 % i forhold til 2020, og ni af dem sigter mod som minimum at fordoble andelen.

Endelig har EU for nylig vedtaget en ny undtagelse fra EU's konkurrenceregler ⁽⁶⁴⁾, der tillader aftaler mellem producenter af landbrugsprodukter, der handler alene eller i samarbejde med andre aktører i landbrugsfødevarerforsyningskæden, og som har til formål at anvende bæredygtighedsstandarder, der er højere end dem, der er fastsat i EU-retten eller national ret. Sådanne aftaler kan vedrøre reduktion af anvendelsen af pesticider, beskyttelse og genopretning af biodiversitet og økosystemer samt andre miljømål, dyresundhed og dyrevelfærd. I henhold til denne bestemmelse er konkurrencebegrænsning tilladt, forudsat at det er nødvendigt for at opfylde den påtænkte bæredygtighedsstandard. Det indebærer, at

⁽⁶²⁾ Summen af de mål, som medlemsstaterne har inkluderet i deres strategiske planer under den fælles landbrugspolitik, og som skal nås inden udgangen af perioden for den strategiske plan.

⁽⁶³⁾ Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2021/1165 af 15. juli 2021 om godkendelse af visse produkter og stoffer til anvendelse i økologisk produktion og udarbejdelse af en liste over disse (OJ L 253, 16.7.2021, p. 13).

⁽⁶⁴⁾ Artikel 210a i forordning (EU) nr. 1308/2013 om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter som indført ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/2117 af 2. december 2021 om ændring af forordning (EU) nr. 1308/2013 om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter, (EU) nr. 1151/2012 om kvalitetsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer, (EU) nr. 251/2014 om definition, beskrivelse, præsentation, mærkning og beskyttelse af geografiske betegnelser for aromatiserede vinprodukter og (EU) nr. 228/2013 om særlige foranstaltninger på landbrugsområdet i Unionens fjernområder (OJ L 435, 6.12.2021, p. 262).

producenter af landbrugsprodukter kan udnytte f.eks. højere indtjening, sikkerhed for en given udbudsmængde eller salgsmængde for deres produkter foretaget af andre aktører i kæden som kompensation for de forbedringer af bæredygtigheden, de foretager.

3.3.3. Muliggøre uafhængig landbrugerbaseret uddannelse og forskning i pesticidfrit og GMO-frit landbrug

Rådgivning til landbrugerne i forbindelse med den økologiske omstilling er afgørende, da det ofte kan være en hjælp til at indføre nye teknikker, eventuelt med brug af nyt materiale, eller forvalte ressourcer og input effektivt. De fleste medlemsstater har planlagt at anvende midler fra den fælles landbrugspolitik til at støtte rådgivningstjenester. Medlemsstaterne skal også sikre, at den rådgivning, der ydes, er upartisk, og at konsulenterne er tilstrækkeligt kvalificerede og uddannede og ikke indgår i interessekonflikter. Det landbrugsfaglige viden- og innovationsnetværk ⁽⁶⁵⁾ har til formål at sikre, at der knyttes forbindelser mellem konsulenter og forskning, og at disse informeres om de nyeste teknikker og innovative praksisser.

Kommissionen vil gennem netværket for den fælles landbrugspolitik ⁽⁶⁶⁾ fortsat yde støtte til og fremme udvekslingen af bedste praksis mellem medlemsstaterne og andre interessenter, bl.a. ved at afholde workshopper og seminarer. I aktionerne inddrages rådgivere, som dermed bedre kan vejlede landbrugerne i praksis.

Med hensyn til forskning vil EU's Horisont Europa-program i 2024 lancere et partnerskab ⁽⁶⁷⁾ med medlemsstaterne for at styrke videnbasen og tilvejebringe løsninger og værktøjer, der skal understøtte omstillingen til agroøkologi i Europa. Partnerskabet skal undersøge, hvordan agroøkologi kan blive det vigtigste instrument til at reducere og udfase anvendelsen af pesticider i landbruget og maksimere landbrugets bidrag til beskyttelse af biodiversitet og genopretning af naturen. Derudover finansierer Horisont Europa over 30 forskningsprojekter med et budget på mindst 200 mio. EUR vedrørende reduceret anvendelse af pesticider i landbruget og bæredygtige og bestøverenlige landbrugsmetoder såsom agroøkologi, økologisk landbrug og genopretning af bestøvningsaktiviteter.

4. KONKLUSION

Det europæiske borgerinitiativ »Red bier og landbrugere« afspejler offentlighedens bekymringer over det europæiske landbrugs miljømæssige og socioøkonomiske bæredygtighed. Kommissionen bifalder initiativet og anerkender dets betydning, navnlig da klimaforandringer og tab af biodiversitet udgør en voksende udfordring for Europas landbrug. Det afspejler de opfordringer, der blev fremsat på konferencen om Europas fremtid ⁽⁶⁸⁾, hvor borgerne insisterede på behovet for en sikker, bæredygtig, retfærdig, klimaansvarlig og økonomisk overkommelig fødevarerproduktion, der respekterer bæredygtighedsprincipperne, miljøet, beskytter biodiversiteten og økosystemerne, samtidig med at fødevarer sikkerheden sikres.

Siden 2019, da initiativet blev forelagt og begyndte at indsamle støtteerklæringer, har Kommissionen truffet ambitiøse foranstaltninger inden for rammerne af den europæiske grønne pagt for at sikre bæredygtighed i fødevarer systemerne, herunder EU's jord til bord-strategi, biodiversitetsstrategien og handlingsplanen for nulforurening samt den fælles landbrugspolitik. Samlet udgør foranstaltningerne omfattende tiltag vedrørende de anmodninger, som fremsættes i initiativet.

Forslaget til forordning om bæredygtig anvendelse af plantebeskyttelsesmidler udstikker en ambitiøs plan for at reducere risikoen ved og brugen af kemiske pesticider i landbruget i EU. Forslaget styrker på en proportional og afbalanceret måde den igangværende indsats for at reducere brugen af og risikoen ved kemiske pesticider i terrestriske og akvatiske økosystemer og styrke EU's pesticidgodkendelsessystem. I henhold til Kommissionens forslag skal forordningen evalueres efter fire år.

⁽⁶⁵⁾ Artikel 15 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/2115 af 2. december 2021 om regler for støtte til strategiske planer, der udarbejdes af medlemsstaterne under den fælles landbrugspolitik og finansieres gennem Den Europæiske Garantifond for Landbruget (EGFL) og Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL), og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1305/2013 (OJ L 435, 6.12.2021, p. 1).

⁽⁶⁶⁾ <https://eu-cap-network.ec.europa.eu>

⁽⁶⁷⁾ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/research-area/agriculture-forestry-and-rural-areas/ecological-approaches-and-organic-farming/partnership-agroecology_en

⁽⁶⁸⁾ <https://futureu.europa.eu/da>

Tilsammen kan forslaget til en lov om naturgenopretning og den nye pagt for bestøvere spille en afgørende rolle med hensyn til bevarelse af bestøvere på EU-plan. De to tiltag øger ambitionsniveauet i EU's biodiversitetsstrategi med hensyn til at vende nedgangen i bestøverbestandene inden 2030 og genetablere naturen i landbrugsarealerne.

Medlemsstaternes planer under den fælles landbrugspolitik støtter landbrugerne, herunder de mindre landbrug, i omstillingen og indsatsen for at øge landbrugssystemernes bæredygtighed og modstandsdygtighed i perioden 2023-2027.

I stedet for at foreslå nye retsakter er det derfor vigtigt at sikre, at de forslag, som medlovgiverne i øjeblikket forhandler om, vedtages hurtigt og derefter gennemføres sammen med den fælles landbrugspolitik. Kommissionen vil gøre sit yderste for at nå dette mål, og den opfordrer alle berørte aktører til at bidrage hertil. Over en million erklæringer til støtte for dette borgerinitiativ er et klart signal og en tilskyndelse til, at det høje ambitionsniveau i Kommissionens forslag fastholdes. Resultaterne af den europæiske grønne pagt med hensyn til at drive omstillingen afhænger af hele samfundets indsats — herunder borgere, landbrugere, virksomheder, videnskabsfolk, offentlige myndigheder og EU-institutioner.
